

Article type: Araştırma / Research

Üniversite Öğrencilerinde Kadına Yönelik Şiddet Tutumu ile İlgili Etmenlerin İncelenmesi

Examination of The Factors Related to Violence Against Women Attitude in University Students

Dr. Öğr. Üyesi Pınar Tektaş

Lefke Avrupa Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, pnrenkya@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-0694-2782

Öğr. Gör. Nesibe Yıldız

Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, nesibeyildiz@artvin.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5728-5527

Doç. Dr. Yalçın Kanbay

Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, yalcinkanbay@hotmail.com
ORCID:0000-0002-8025-9877

Dr. Öğr. Üyesi Elif Işık

Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, elif_syo@artvin.edu.tr
ORCID:000-0002-2998-159X

Öğr. Gör. Özgür Aslan

Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, ozguraslan36@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-8817-4299

Özet

Çalışma üniversite öğrencilerinde kadına yönelik şiddet tutumu ilgili faktörlerin belirlenmesi amacı ile kesitsel olarak yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini 672 öğrenci oluşturmuştur. Veriler “Kişisel bilgi formu”, “İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği”, “Sosyal Kaygı Ölçeği”, “Empatik Eğilim Ölçeği”, “Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Ölçeği”, “İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde; sayı, ortalama, yüzde, t testi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Kadına yönelik şiddete ilişkin varyansın %5’i bireylerin sosyal kaygısıyla, %3’ü düşük empatik eğilim becerileriyle, %5’i edilgenlikleriyle, %5’i saldırganlıklarıyla ve %3’ü düşük iletişim becerileri ile açıklanmaktadır. Öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri, edilgenlik ve saldırganlık özellikleri kadına yönelik şiddet tutumlarını arttırırken; empatik eğilim becerileri ve iletişim becerileri ise kadına yönelik şiddet tutumlarını azaltmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet tutumu, kadına yönelik şiddet, üniversite öğrencileri.

JEL Sınıflandırması: 118

Abstract

The study was conducted to cross-sectionally to determine the factors related to violence against women attitude in university students. The sample is consisted of 672 students. "Personal Information Form", "İSKEBE Violence Against Women Attitude Scale", "Social Anxiety Scale", "Empathic Tendency Scale", "Passivity, Assertiveness and Aggression Scale" and "Communication Skills Evaluation Scale" were used. Number, average, percentage, t test and regression analysis were used in the analysis of the data. It is possible to explain 5% of variance related to violence towards women by social anxiety, 3% of it by low empathic tendency skills, 5% of it by passivity, 5% of it by aggression, 3% of it by low communication skills of individuals. The social anxiety levels, passivity, aggression characteristics of students increase their attitudes towards violence against women while their empathic tendency skills, communication skills decrease their violence attitudes.

Keywords: Violence attitude, violence against women, university students.

JEL Classification: 118

GİRİŞ

Şiddet; kişinin canını acıtmak, yaralamak, öldürmek, mala zarar vermek amacıyla güç kullanmak; yasaya aykırı fiziki güç kullanmak; yasaya aykırı bir hedefe varmak için şiddet kullanmak ya da şiddet kullanma tehdidinde bulunmak; genelde kabul gören yasa ve ahlak ilkelerine aykırı biçimde fiziksel yok etme, gereksiz yere kırma, yok etme eylemleri; toplumsal ilişkilerde kabul edilebilirlik sınırlarını aşan zorlama eylemidir (Özerkmen, 2012). Kadına yönelik şiddet ise bir insan hakları ihlali ve aynı zamanda cinsiyet ayrımcılığıdır. Hem kamu hem de özel alanda kadına; fiziksel, psikolojik, cinsel ya da ekonomik olarak zarar ve üzüntü veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama ve keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelmektedir (Council of Europe, 2012).

Kadına yönelik şiddet; fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere dört şekilde gerçekleşmektedir. Fiziksel şiddet; kişinin beden bütünlüğüne zarar vermeyi amaçlayan davranışlar olmakla birlikte kişiyi öldürmeye kadar varan tüm durumları kapsar (Karal & Aydemir, 2012). Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından ülke genelinde kadına yönelik şiddeti incelemek amacıyla yapılan bir çalışmada, kadınlar tarafından en fazla belirtilen şiddet biçimi tokat atma ve bir şey fırlatma olarak belirtilmiştir (Henrica vd., 2009).

Kadına yönelik psikolojik şiddet; kadının öz saygısını yitirmesine neden olan aşağılama, sosyal yaşamını kısıtlama ve karar verme hakkına engel olma gibi durumları kapsar (Karal & Aydemir, 2012).

Cinsel şiddet, cinselliğin kadına yönelik bir tehdit, yaptırım ve kontrol etme aracı olarak kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır. Cinsel şiddet, kadının istemediği riskli ve utanç verici bir şekilde cinsel ilişkiye zorlanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Başkalarıyla cinsel birlikteliğe zorlama, kadının rızası olmadan çocuk doğurmaya zorlama veya doğum hakkına engel olma, istemediği biriyle evlenmeye zorlama, çocuk yaşta evlendirmeler, doğum kontrol kullanımı hakkını engelleme, kürtaja zorlama, telefon, mektup, sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli davranışlar sergileme, taciz ve tecavüz bu şiddet türünün yaygın örnekleridir (Tatlılıoğlu ve Küçükköse, 2015: 198).

Kadına yönelik ekonomik şiddete, kadını iradesi dışında çalıştırma ya da çalışmaktan alıkoyma, gelirini elinden alma örnekleri verilebilir. Bunun yanında kadının eğitim hakkına engel olmak da bir ekonomik şiddet örneğidir (Uluocak, Gökulu, Bilir, Karacık & Özbay, 2014).

Kadına yönelik şiddetin prevalansının yüksek olmasının başlıca nedeni; kadının erkeğe oranla ekonomik ve bedensel olarak daha güçsüz olması ve bu durumun erkek tarafından kötüye kullanılmasıdır (Gökulu & Hosta, 2013). Buna ek olarak psikolojik problemler, ekonomik problemler, bağımlılık vb. kötü alışkanlıklar, kadın veya erkeğin ailesinden kaynaklanan problemler, kıskançlık ve aldatma da kadına yönelik şiddete neden olan faktörler arasındadır (Henrica vd., 2009).

Şiddet olayları şiddeti uygulayanı, şiddete maruz kalanı ve şiddet olaylarının tanıklarını olumsuz etkilemektedir (Owen & Owen, 2008). Şiddete maruz kalan kadınlarda fiziksel yaralanmalar, bilinç kaybı ve komplike baş ağrıları gibi sağlık problemleri, depresyon, kâbus görme, uykusuzluk, intihar girişimleri gibi psikolojik problemler, izolasyon ve güvensizlik gibi sosyal problemlerin yanı sıra ilaç ve alkol kullanımının yüksek oranda görüldüğü ve bu kişilerin benlik saygısının daha düşük olduğu saptanmıştır (Demir, 2000; Muslu & Erdem, 2002).

Kadın, bir toplumun gelişmesi, ilerlemesi ve çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşması için toplumun kendi içinde taşıdığı, korunması gereken en önemli değerdir. Literatürde kadına yönelik şiddetin nedenlerini, düzeyini ve sonuçlarını araştıran aile içi ve toplumsal çalışmalar mevcuttur. Ülkenin geleceğine yön verecek olan gençlerin kadının toplum içindeki rolüne ve değerine karşı olan tutumu o ülkenin gelecekteki

refah düzeyini ve gelişmişliğini doğrudan etkileyecektir. Tüm bu literatüre dayanarak üniversite öğrencilerinde kadına yönelik şiddetle ilgili etmenlerin incelendiği bu çalışma planlanmış ve literatüre katkı yapması amaçlanmıştır.

1. GEREÇ VE YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Bu çalışma 2017 yılı içerisinde Artvin Çoruh Üniversitesi'nde yürütülmüştür.

1.3. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem seçiminde herhangi bir örnekleme seçme yöntemine başvurulmayıp; ulaşılabilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 702 öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Soru formlarına eksik cevaplar veren kişiler olması sebebi ile çalışmanın örneklemini 672 kişiden oluşmuştur.

1.4. Verilerin Toplanması

Ocak-Mayıs 2017 döneminde veri toplama formları araştırmacılar tarafından öğrencilere uygulanmıştır. Veri toplamada kullanılan formlardaki toplam soru sayısının fazla olması sebebiyle, verilerin sağlıklı toplanabilmesi için soru formları öğrencilere verilmiş ve bir hafta içerisinde uygun oldukları vakitlerde soru formlarını cevaplamaları istenmiştir. Cevaplanan soru formlarının araştırmacılara ulaştırılması için gerekli yönergeler sağlanarak veri toplama formlarının araştırmacılara ulaştırılması sağlanmıştır.

1.5. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın veri toplama aşamasında “Kişisel bilgi formu” ve “İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği”, “Sosyal Kaygı Ölçeği”, “Empatik Eğilim Ölçeği”, “Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Ölçeği”, “İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır.

1.5.1. Kişisel bilgi formu

Literatür taramaları sonucu oluşturulmuş olan, katılımcılara ait yaş cinsiyet, eğitim durumu, aile tipi, ailedeki birey sayısı ve yaşanan yer gibi bilgilerin yer aldığı, kadına yönelik şiddetle ilgili olabileceği düşünülen çeşitli demografik özelliklerinin sorgulandığı veri toplama formudur.

1.5.2. İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Ölçeği)

Bu ölçek Kanbay, Aslan, Işık & Tektaş, (2017) tarafından bireylerin kadına yönelik şiddet tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan bir ölçektir. Ölçeğinin psikometrik özellikleri, en az ilkokul mezunu, 15-65 yaş arası yaşa sahip bireylere (erkek veya kadın, evli veya bekâr) uygulanabilecek niteliktedir. İskebe tutum ölçeği hem adlandırılabilen hem de toplanabilen iki faktör ve 30 maddeden oluşmaktadır. 1. faktör, bedene yönelik tutumları (Cinsel ve fiziksel şiddet) içeren 16 maddeden (3,4, 8, 9,10, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 25, 26, 28 ve 30. maddeler) oluşmaktadır. 2. faktör ise, kimliğe yönelik tutumları (Psikolojik ve ekonomik şiddet) içeren 14 maddeden (1, 2, 5, 6, 7, 11, 13, 18, 19, 21, 23, 24, 27 ve 29. maddeler) oluşmaktadır. Ölçekte 5. ve 24. Sorular tersinden puanlanmaktadır. İki faktörden alınan puanların toplanmasıyla ölçek toplam puanı elde edilmektedir. Birinci faktörden alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80'dir. İkinci faktörden alınabilecek en düşük puan 14, en yüksek puan ise 70'dir. Ölçeğin genelinden ise alınabilecek en düşük puan 30 en yüksek puan ise 150'dir. Cronbach α değeri birinci faktör için .80, ikinci faktör için .83 ve ölçeğin geneli için .86 olarak belirlenmiştir. Puanların yüksekliği kadına yönelik şiddete olumsuz yaklaşıldığını (kişinin, kadına şiddete karşı olduğunu), puanın düşük olması ise

kadına yönelik şiddete olumlu yaklaşıldığını (kişinin, kadına şiddete karşı olmadığını) göstermektedir (Kanbay vd. 2017).

1.5.3. Sosyal Kaygı Ölçeği

Ölçek, Özbay & Palancı (2001) tarafından üniversite öğrencilerinin yaşadığı “sosyal kaygı” içerikli sorunları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Üniversite öğrenci popülasyonuna yönelik kullanışlılığa sahip olacak şekilde geliştirilen ölçek, üniversite öğrencilerinin sosyal durumlara uygun becerilerini ve bu durumlarda oluşabilecek kaygılarını ölçebilecek yapıda hazırlanmıştır. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; sosyal kaçınma (1, 2, 5, 19, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30. maddeler), kritize edilme kaygısı (4, 6, 8, 10, 11, 13, 16, 17, 20, 29. maddeler) ve bireysel değersizlik duygusudur (3, 7, 9, 12, 14, 15, 18, 23. maddeler). Güvenirlilik hesaplamaları için test içi tutarlılık yöntemi ile hesaplanan Cronbach Alfa değeri .89’dur. Test likert tipi 0-4 aralığında beşli derecelendirmeye sahiptir. Alınan puanların yükselmesi sosyal kaygı düzeyinin yükseldiğini göstermektedir (Özbay & Palancı, 2001: 31).

1.5.4. Empatik Eğilim Ölçeği

Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeğinin amacı; kişilerin günlük yaşamında empati kurma eğilimlerini ölçmektir. Likert tipte bir ölçek olup, 20 sorudan oluşmakta ve her soruya 1’den 5’e kadar puan verilmektedir. Ölçekteki 3,6,7,8,11,12,13,15. sorular tersinden hesaplanmaktadır. Ölçekten alınacak minimum puan 20, maksimum puan ise 100’dür. Toplam puan deneklerin empatik eğilim puanlarını ifade eder. Puanın yüksek olması, empatik eğilimin yüksek olduğunu; düşük olması empatik eğilimin düşük olduğunu gösterir. EEÖ, Dökmen (1988) tarafından 70 kişilik bir öğrenci grubuna ölçeğin tekrarı yöntemiyle, üç hafta arayla iki defa uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen ölçeğin güvenilirliği .82’dir (Dökmen, 1988).

1.5.5. Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Ölçeği (EGS)

EGS ölçeği (Personal Assertion Analysis), Hedlund ve Lindqvist (1984) tarafından geliştirilmiş, Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği ise Duyan ve Gelbal (2016) tarafından yapılmış olan öz bildirim tarzı bir ölçektir. Bu ölçek, insanların bilgilerini, görüşlerini ve duygularını edilgen, girişken ya da saldırgan bir şekilde ifade edip etmediklerini ölçmek için kullanılmaktadır. Ölçekte üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; Edilgenlik alt boyutu (3, 6, 11, 13, 16, 21, 25, 26, 27 ve 29. Maddeler), Girişkenlik alt boyutu (1, 2, 4, 8, 9, 14, 18, 19, 20 ve 28. Maddeler) ve Saldırganlık alt boyutudur (5, 7, 10, 12, 15, 17, 22, 23, 24 ve 30. Maddeler). Her bir alt ölçekten alınabilecek toplam puan 10 ile 40 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan düşük puanlar edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık düzeyinin yüksek olduğunu, yüksek puanlar ise edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık düzeyinin düşük olduğunu gösterir (Duyan & Gelbal, 2016).

1.5.6. İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)

Bireylerin iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacı ile geliştirilmiş 5’li likert tipi bir ölçek olan İBDÖ, 25 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri hiçbir zamandan (1) her zamana (5) doğru puanlanmaktadır. Tersine maddelerin olmadığı ölçekten elde edilen puanın fazlalığı bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamına gelmektedir (Korkut, 2005). Testin tekrarı yöntemi ile yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısı .76 ($p < .001$) olarak elde edilmiştir. İç tutarlılık katsayısı olarak Cronbach Alpha değeri ise .80 ($p < .001$) olarak bulunmuştur (Korkut, 1996).

1.5.7. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi SPSS 17.0 ortamında; sayı, ortalama, yüzde, basit doğrusal regression analizi kullanılarak yapılmıştır. Sayı ortalama ve yüzde gibi işlemler demografik verilerin ve ölçeklere ait ortalamaların ve güvenilirlik katsayılarının yorumlanmasında kullanılmıştır. Basit doğrusal regresyon ise bağımsız değişkenlerin kadına yönelik şiddet tutumlarını yordayıp yordamadığının belirlenmesi aşamasında

kullanılmıştır. Bu yolla bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerine etkisi formüle edilmiş ve tabloda ilgili yerde belirtilmiştir.

Regresyon analizi $Y=A + BX$ eşitliği ifade edilir. Bu eşitlikte Y bağımlı değişkeni, X bağımsız değişkeni, A sabit katsayısını ve B bağımsız değişken katsayısını ifade etmektedir. Bu çalışma için bağımlı değişken kadına yönelik şiddet tutumu, bağımsız değişkenler ise öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri, empatik eğilim düzeyleri, edilgenlik, girişkenlik, saldırganlık özellikleri ve iletişim becerileridir.

Regresyon analizi yapabilmek için değişkenlerin doğrusal olması, uç verilerin bulunmaması ve normal dağılımın olması gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmada regresyon analizi öncesi uç veriler kontrol edilmiş, normallik incelenmiş ve bağımlı değişken ile bağımsız değişkenlerin doğrusal ilişki gösterip göstermediği araştırılmıştır. Edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık (EGS) ölçeğinin girişkenlik alt boyutu çalışmanın bağımlı değişkeni olan İSKEBE kadına yönelik şiddet tutum ölçeği ile doğrusal ilişki göstermediği için çalışma dışında tutulmuştur.

2. BULGULAR

Araştırma verilerinden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemin veri toplama araçlarına ait ortalamalar ve güvenilirlik katsayıları

Ölçüm Aracı	\bar{x}	Ss	Cronbach's Alpha
İskebe Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği	119.94	0.752	0.937
Sosyal Kaygı Ölçeği	70.84	0.749	0.921
Empatik Eğilim Ölçeği	68.26	0.342	0.708
İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği	100.60	0.483	0.904
Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Ölçeği			
<i>Edilgenlik alt boyutu</i>	20.60	0.188	0.665
<i>Girişkenlik alt boyutu</i>	25.87	0.200	0.704
<i>Saldırganlık alt boyutu</i>	18.14	0.194	0.718

İSKEBE kadına yönelik şiddet tutum ölçeği puan ortalaması 119.94 ± 0.75 olup Cronbach's α değeri 0.94'tür. Sosyal kaygı ölçeği puan ortalaması 70.84 ± 0.75 , Cronbach's α değeri 0.92'dir. Empatik eğilim ölçeği puan ortalaması 68.26 ± 0.34 , Cronbach's α değeri 0.71'dir. İletişim becerileri değerlendirme ölçeği puan ortalaması 100.60 ± 0.48 , Cronbach's α değeri 0.90'dır. Edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık ölçeği Edilgenlik alt boyutu puan ortalaması 20.60 ± 0.19 , Cronbach's α değeri 0.67; Girişkenlik alt boyutu ortalaması 25.87 ± 0.20 , Cronbach's α değeri 0.70 ve Saldırganlık alt boyutu ortalaması 18.14, Cronbach's α değeri 0.72 olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Örneklemin bazı demografik özelliklerine ilişkin bulgular ve bu özelliklere göre İskebe kadına yönelik şiddet tutum ölçek puan ortalamalarının dağılımı

Değişken	Grup	n	%	\bar{x}	Ss	Anlamlılık
Yaş	≤ 20.31	429	63.8	121.350	0.899	$t=2.430$
	> 20.31	243	36.2	117.449	1.329	$p=0.015$
Cinsiyet	Erkek	202	30.1	102.614	1.223	$t=17.586$
	Kadın	470	69.9	127.385	0.698	$p=0.000$
Eğitim Durumu	Lisans	302	44.9	121.113	1.209	$t=1.390$
	Önlisans	370	55.1	118.981	0.943	$p=0.165$
Aile Tipi	Çekirdek	515	76.6	121.033	0.864	$t=2.647$
	Geniş	157	23.4	116.350	1.494	$p=0.008$
Ailedeki birey sayısı	≤ 5	317	47.2	122.792	1.052	$t=3.617$
	> 5	355	52.8	117.392	1.053	$p=0.000$
Yaşanılan Yer	Şehir	330	49.1	122.315	1.090	$t=3.124$
	Kırsal	342	50.9	117.646	1.024	$p=0.002$

Örneklemin yaş ortalaması 20.3 ± 0.1 olarak belirlenmiştir. Örneklemin %63.8'i bu ortalamaya eşit veya altında yaşa sahipken, %36.2'si bu ortalamanın üstünde yaşa sahiptir. Yaş ortalaması 20.3 ve altında olan grubun İSKEBE puan ortalaması 121.305 ± 0.899 puan, yaş ortalaması 20.3 üstü olan grubun ise 117.449 ± 1.329 puan olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.015$). Örneklemin %30.1'i erkek ve %69.9'u kadındır. Erkeklerin İSKEBE puan ortalaması 102.614 ± 1.223 puan, kadınların ise 127.385 ± 0.698 puan olup erkeklerin puan ortalaması kadınların puan ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı derecede düşüktür ($p=0.000$). Lisans öğrencisi olanların oranı %44.9 iken ön lisans olanların oranı %55.1'dir. Lisans öğrencilerinin İSKEBE puan ortalaması 121.113 ± 1.209 puan iken ön lisans öğrencilerinin puan ortalaması 118.981 ± 0.943 olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.165$). Çekirdek aile üyesi olanların oranı %76.6 iken geniş aile üyesi olanların oranı %23.4'tür. Çekirdek aileye sahip öğrencilerin İSKEBE ortalaması 121.033 ± 0.864 puan, geniş aileye sahip öğrencilerin puan ortalaması ise 116.350 ± 1.494 puan olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.008$). Örnekleimde ailedeki ortalama birey sayısı 5.1 ± 0.8 kişi olarak belirlenmiştir. Bu ortalamanın altında aile birey sayısına sahip olanların oranı %47.2 iken bu ortalamanın üstünde aile birey sayısına sahip olanların oranı %52.8'dir. Aile birey sayısı 5.1 ve daha az olan grubun İSKEBE puan ortalaması 122.792 ± 1.052 puan iken aile birey sayısı 5.1'den fazla olan grubun puan ortalaması 117.392 ± 1.053 puan olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.000$). Örneklemin %49.1'i şehirde yaşarken %50.9'u kırsal alanlarda yaşamaktadır. Şehirde yaşayanların İSKEBE puan ortalaması 122.315 ± 1.090 puan iken kırsal alanda yaşayanların puan ortalamaları 117.646 ± 1.024 puan olarak belirlenmiş olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.002$).

Tablo 3. Şiddete maruziyet, şiddete tanıklık etme ve şiddet uygulama özelliklerine ilişkin bulgular ve bu özelliklere göre İSKEBE kadına yönelik şiddet tutum ölçek puan ortalamalarının dağılımı.

Değişken	Grup	n	%	\bar{x}	Ss	Anlamlılık
Anneden şiddet görme	Evet	168	25.0	118.701	1.674	$t=-0.882$
	Hayır	504	75.0	120.351	0.833	$p=0.379$
Babadan şiddet görme	Evet	136	20.2	117.838	1.704	$t=-1.408$
	Hayır	536	79.8	120.472	0.837	$p=0.160$
Ebeveynlerin birbirine şiddetine tanık olma	Evet	165	24.6	119.273	1.527	$t=-0.505$
	Hayır	507	75.4	120.156	0.865	$p=0.615$
Başkasına şiddet uygulama durumu	Evet	327	48.7	116.061	1.147	$t=-5.114$
	Hayır	345	51.3	123.615	0.942	$p=0.000$

Bugüne kadar annesinden en az bir defa şiddet gördüğünü belirtenlerin oranı %25.0 iken aksini belirtenlerin oranı %75.0'dır. Annesinden şiddet gördüğünü belirten grubun İSKEBE puan ortalaması 118.701 ± 1.674 puan, aksini belirtenlerin puan ortalaması ise 120.351 ± 0.833 puan olarak belirlenmiş olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.379$). Bugüne kadar babasından en az bir defa şiddet gördüğünü belirtenlerin oranı %20.2 iken babadan şiddet görmemiş olanların oranı %79.8'dir. Babasından şiddet gördüğünü belirten grubun İSKEBE puan ortalaması 117.838 ± 1.704 puan, aksini belirtenlerin puan ortalaması ise 120.472 ± 0.837 puan olarak belirlenmiş olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.160$). Ebeveynlerin birbirine şiddetine tanık olanların oranı %24.6 olarak belirlenmiştir. Ebeveynlerin birbirine şiddetine tanık olanların İSKEBE puan ortalaması 119.273 ± 1.527 puan, ebeveynlerin birbirine şiddetine tanık olmamış olanların puanı ise 120.156 ± 0.865 puan olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($p=0.615$). Bu güne kadar başkalarına en az bir defa şiddet uyguladığını belirtenlerin oranı %48.7 iken şiddet uygulamadığını belirtenlerin oranı ise %51.3'tür. Başkalarına en az bir defa şiddet uygulamış olan grubun İSKEBE puan ortalaması 116.061 ± 1.147 puan ve başkalarına daha önce hiç şiddet uygulamamış olan grubun puan ortalaması ise 123.615 ± 0.942 puan olarak belirlenmiş olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.000$).

Tablo 4. Bazı değişkenlerin kadına yönelik şiddet tutumu (İSKEBE Ölçeği) üzerine etkisi*

Bağımsız Değişken	B	Stn. Hata B	Beta	F	Anlamlılık
Sabit	135.988	2.774		35.979	R ² =0.051
Sosyal Kaygı Ölçeği	-0.227	0.227	-0.226		p=0.000
Model	İSKEBE= 135.998 - (0.227 * Sosyal kaygı düzeyi)				
Sabit	93.11	5.745		22.180	R ² =0.032
Empatik Eğilim Ölçeği	0.398	0.038	0.179		p=0.000
Model	İSKEBE= 93.110 + (0.398 * Empatik eğilim düzeyi)				
Sabit	137.320	3.192		31.310	R ² =0.045
Edilgenlik Alt Boyutu	-0.844	0.151	-0.211		p=0.000
Model	İSKEBE= 137.320 - (0.844 * Edilgenlik düzeyi)				
Sabit	135.009	2.754		32.253	R ² =0.046
Saldırganlık Alt Boyutu	-0.831	0.146	-0.214		p=0.000
Model	İSKEBE= 135.009 - (0.831 * Saldırganlık düzeyi)				
Sabit	93.356	6.004		19.910	R ² =0.029
İletişim Becerileri Ölçeği	0.264	0.059	0.170		p=0.000
Model	İSKEBE= 93.356 + (0.264 * İletişim beceri düzeyi)				

*(EGS) ölçeğinin girişkenlik alt boyutu İSKEBE kadına yönelik şiddet tutum ölçeği ile doğrusal ilişki göstermediği için çalışma dışında tutulmuştur.

Analiz sonuçları incelendiğinde sosyal kaygının bireyin kadına yönelik şiddet tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (R²=0.051, F=35.979, P<0.001). Kadına yönelik şiddete ilişkin varyansın %5'inin bireylerin sosyal kaygısı ile açıklandığı ifade edilebilir. Bireylerin sosyal kaygısı arttıkça kadına yönelik şiddet tutumları da artmaktadır. Bulgulara göre empatik eğilim becerisi bireyin kadına yönelik şiddet tutumunu irdelemede anlamlı bir etkidir (R²=0.032, F=22.180, P<0.001). Kadına yönelik şiddete ilişkin varyansın %3'ü bireylerin empatik eğilim becerileri ile açıklanmaktadır. Bireylerin empatik eğilim becerileri arttıkça kadına yönelik şiddet tutumları azalmaktadır. Edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık ölçeği edilgenlik alt boyutu ile kadına yönelik şiddet tutumu ilişkisi incelendiğinde; edilgenliğin bireyin kadına yönelik şiddet tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (R²=0.045, F=31.310, P<0.001). Kadına yönelik şiddete ilişkin varyansın %5'i bireylerin edilgenlikleri ile açıklanmaktadır. Bireylerin edilgenlik özellikleri arttıkça kadına yönelik şiddet tutumları da artmaktadır. Edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık ölçeği saldırganlık alt boyutu ile kadına yönelik şiddet tutumu ilişkisi incelendiğinde; saldırganlığın bireyin kadına yönelik şiddet tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (R²=0.046, F=32.253, P<0.001). Kadına yönelik şiddete ilişkin varyansın yaklaşık %5'i bireylerin saldırganlıkları ile açıklanmaktadır. Bireylerin saldırganlık özellikleri arttıkça kadına yönelik şiddet tutumları da artmaktadır. Bulgulara göre iletişim becerisinin bireyin kadına yönelik şiddet tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (R²=0.029, F=19,910 P<0.001). Kadına yönelik şiddete ilişkin varyansın yaklaşık %3'ünü bireylerin iletişim becerileri ile açıklanmak mümkündür. Bu bulguya göre bireyin iletişim becerisi arttıkça kadına yönelik şiddet tutumu azalmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın bulgularına göre şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Yaş ortalaması 20.3 ve daha az olanlar yaş ortalaması 20.3 üstü olanlardan; erkekler kadınlardan, geniş aileye sahip olanlar çekirdek aileye sahip olanlardan; ailedeki birey sayısı 5.1'den fazla olanlar 5.1 ve daha az olanlardan; kırsal alanda yaşayanlar şehirde yaşayanlardan; başkasına şiddet uygulamış olanlar uygulamamış olanlardan daha yüksek kadına yönelik şiddet tutumuna sahiptirler.

Lisans ya da ön lisans öğrencisi olma durumu, anneden şiddet görme ya da görmeme, babadan şiddet görme ya da görmeme ve ebeveynlerin birbirine şiddetine tanıklık etme ya da etmeme durumuna göre ise öğrencilerin kadına yönelik şiddet tutumları farklılık göstermemektedir.

Ayrıca öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri, edilgenlik özellikleri ve saldırganlık özellikleri kadına yönelik şiddet tutumlarını değişik oranlarda arttırırken; empatik eğilim becerileri ve iletişim becerileri ise kadına yönelik şiddet tutumları üzerine olumlu etki yaparak kadına yönelik şiddet tutumunu azaltmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur.

Çeşitli gruplarda kadına yönelik şiddet tutumlarını inceleyen çalışmaların yapılarak şiddet tutumu yüksek grupların belirlenmesi, belirlenmiş olan bu gruplara sosyal kaygıyı, edilgenliği ve saldırganlığı azaltıcı eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Bunun yanında kadına yönelik şiddet tutumu üzerine engelleyici etkisi olması sebebiyle bireylerin iletişim ve empati becerilerinin geliştirilmesine yönelik girişimlerin yapılması önerilmektedir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışmada kullanılan yöntem ve veri toplama araçları için Artvin Çoruh Üniversitesi Etik Kurulu 'ndan 27.12.2016 tarihinde 2016/10 oturumunda, Karar No: 3 ile etik kurul onayı alınmıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma izni veren Artvin Çoruh Üniversitesi'ne ve çalışmaya katılan öğrencilere teşekkür ederiz

Çatışma Beyanı: Yazarlar, çalışmaya aynı derecede katkı sağlamışlardır. Aralarında hiçbir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

KAYNAKLAR

- Abramsky, T., Watts, C.H., Garcia-Moreno, C., Devries, K., Kiss, L., Ellsberg, M., Jansenn, & Heise, L. (2011). What factors are associated with recent intimate partner violence? Findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *BMC Public Health*, 11, 2-17.
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214.
- Aydın, Y.Y., Ramadan, H., Çiftçi, H., Erkek, A., Vural: & Coşkun, F. (2016). Acil Servise Başvuran Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Demografik ve Klinik Özellikleri İle Hastane Maliyetleri. *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 18(3), 101-107.
- Bağcıoğlu, E., Vural, M., Karababa, İ.F., Akşin, M. & Selek: (2014). Decrease in Domestic Violence During Pregnancy: A Study From Turkey. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(2), 203-216.
- Barnavi, F.H. (2015). Prevalence and Risk Factors of Domestic Violence Against Women Attending a Primary Care Center in Riyadh, Saudi Arabia. *Journal of interpersonal violence*, 32(8) 1171-1186.
- Camadan, F. & Yazıcı, H. (2017). Investigation of the Aggression Tendency Observed in University Students in Terms of Different Variables. *Journal of Higher Education and Science*, 7(2), 225-234.
- Council of Europe (2012). *Number of cases of violence against women increasing, warns PACE*. "http://www.assembly.coe.int/nw/xml/News/News-View-%09EN.asp?newsid=4222&lang=2&cat=17"://www.assembly.coe.int/nw/xml/News/News-View-
- Çankaya, G. & Ergin, H. (2015). Çocukların oynadıkları oyunlara göre empati ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2), 283-297.
- Çetinkaya, D. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne*, 1(2), 21-43.
- Demir, Ü. (2000). Kadına yönelik aile içi şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 3, 57- 61.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi, *A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1-2), 155-190.
- Duyan, V. & Gelbal, S. (2016). Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Ölçeği – EGSÖ: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*; 10(4), 233-242.
- Ekerbiçer, H.C., Bedir, N., Köse, E., İnci, M.B., Demirbaş, M., Karabel, M.P., Erdoğan, N., Tok, Ş., Kibar, F.A., Sancar, Ö., Muratdağı, G. & Çopur, Ö. (2017). Sakarya'da yaşayan bir grup kadının şiddet algı durumları ve bunu etkileyen faktörler. *Halk Sağlığı Etkinlikleri*, 19. *Ulusal Halk Sağlığı Kongresi*.

- Fageeh, W.M. (2014). Factors associated with domestic violence: A cross-sectional survey among women in Jeddah, Saudi Arabia. *BMJ Open*, 4(2), e004242. DOI: <https://10.1136/bmjopen-2013-004242>.
- Hedlund, B.L. & Lindqvist, C. U. (1984). The development of an inventory for distinguishing among passive, aggressive, and assertive behavior. *Behavioral Assessment* 1944;6, 379- 390.
- Gökulu, G. & Hosta, N. (2013). Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi: Hürriyet, Sabah Ve Posta Gazeteleri Örneği (2005-2008). *International Journal Of Social Science*, 6(2), 1829-1850.
- Henrica, A.F.M., Üner, Kardam, F., Tezcan, Ergöçmen, B.A., Türkyılmaz, A.S., Yüksel, İ., Koç, İ., Yiğit, E. & Coşkun, Y. (2009). *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Elma teknik basım matbaacılık, ISBN: 978-975-19-4498-6, 89, 46-53.
- Jewkes, R., Fulu, E., Roselli, T. & Moreno, C.G. (2013). Prevalence of and factors associated with non-partner rape perpetration: findings from the UN Multi-country Crosssectional Study on Men and Violence in Asia and the Pacific. *Lancet Glob Health*, 1, 208–218.
- Kahraman, H. (2000). *Aile yaşamlarında şiddet olan ergenlerin ana-babalarıyla olan ilişkilerini ve kendilerini değerlendirmeleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kanbay, Y., Aslan, Ö., Işık, E., & Tektaş, P. (2017). İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği) Geliştirme Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 453-459.
- Kapan, M. & Yanikkerem, E. (2016). Partner Violence, Depression and Loneliness in Pregnant Women Living in Rural and Urban Areas. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(5), 431-439.
- Karal, D. & Aydemir, E. (2012). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. Usak Yayınları, ISBN: 978-605-4030-64-4, 75, 22-24.
- Karaoglu, L., Celbis, O., Ercan, C., Ilgar, M., Pehlivan, E., Gunes, G., Genc, M.F. & Egri, M. (2005). Physical, emotional and sexual violence during pregnancy in Malatya, Turkey. *European Journal of Public Health*, 16(2), 149–156.
- Khalid, R.& Frieze, H.I. (2004). Measuring perceptions of gender roles: the IAWS for Pakistanis and U.S. immigrant populations. *Sex Roles*, 51(5-6), 293-300.
- Kılınç, M. & Uludağ, A. (2017). The Relationship Between Aggressive Behavior And Empathic Tendency Levels of Health Workers. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(3), 809-825.
- Kodan, S. (2013). *Evlü bireylerin evlilik kalitesi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi /Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Korkut, F. (1996). İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlilik Çalışmaları, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 143-149.
- Kouyoumdjian, F.G, Calzavara, L.M., Bondy, J., O’Campo, P., Serwadda, D., Nalugoda, F., Kagaayi, J., Kigozi, G., Wawer, M. & Gray, R. (2013). Risk factors for intimate partner violence in women in the Rakai Community Cohort Study, Uganda, from 2000 to 2009. *BMC Public Health*, 13, 566(1-9). <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-566>
- Köşgeroğlu, N., Ünsal, A., Türe, A., Çulha, İ. & Öz, Z. (2016). Eskişehir’de Yaşayan Bir Grup Kadının Aile İçi Şiddete Maruziyet Durumları ile Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 83-94.
- Kurt, G., Dönmez, Eren, Ö., Balcı, E. & Günay, O. (2017). Üç Farklı Disiplinde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İstismar, İhmal ve Aile İçi Şiddet Algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 405-413.
- Lesure-Lester, G.E. (2000). Relation between empathy and aggression and behavior compliance abused group home youth. *Child Psychiatry and Human Development*, 31(2), 153-161.
- Mamdouh, H.M., Ismail, H.M., Kharboush, I.F., Tawfik, M.M., El Sharkawy, O.G., Abdel-Baky, M.& Sallam, H.N. (2012). Prevalence and risk factors for spousal violence among women attending health care centres in Alexandria, Egypt. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 18(11), 1118-1126.

- Muslu, L. & Erdem, M. (2002). Eşi tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması. *Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 4(2), 31-38.
- Owen, F.K. & Owen, D. (2008). *Kadına yönelik aile içi şiddet. Ankara Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Duman Ofset.*
- Özbay Y. & Palancı, M. (2001). Sosyal Kaygı Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması, *VI Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi.*
- Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*. 28, 1-19.
- Preston:D. & Hofelich, A.J. (2011). The many faces of empathy: Parsing empathic phenomena through a proximate, dynamic-systems view of representing the other in the self. *Emotion Review*, 20(10), 1-10.
- Sambisa, W., Angeles, G., Lance, P. M., Naved, R. T. & Thomton, J. (2011). Prevalence and correlates of physical spousal violence against women in slum and nonslum areas of urban Bangladesh. *Journal Interpersonal Violence*, 26(13), 2592-2618.
- Starner, T. M. & Peters, R.M. (2004). Anger expression and blood pressure in adolescents. *The Journal of School Nursing*, 20(6), 335-342.
- Stith, M., Smith, D.B., Penn, C.E., Ward, D.B. & Tritt, D. (2004). Intimate partner abuse perpetration and victimization risk factors: a metaanalytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 10(1), 65-98.
- Strayer, J. & Roberts, W. (2004). Empathy and observed anger and aggression in five year-olds. *Social Development*, (13), 1-13.
- Şahin, F. & Beyazova, U. (2001). *Çocuğun şiddetten korunma hakkı. Milli Eğitim- Online*, 151, [Online]: <http://www.meb.gov.tr>
- Tatlıhoğlu, K. & Küçükköse İsmail (2015). Türkiye’de kadına yönelik şiddet: Nedenleri, koruma, önleme ve müdahale hizmetleri, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 194-209.
- Tok, Y. (2001). *Cinsiyet rolleri ile ilgili farklı kalıp yargılara sahip üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Karacık, N.E. & Özbay, D. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet.* Paradigma Akademi.
- Usta, J., Farver, J. A. & Pashayan, N. (2007). Domestic violence: The Lebanese experience. *Public Health*, 121(3), 208-219.
- Vahip, I. (2002). Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: Farklı bir açıdan bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 312-319.
- Ventura, C.S., Ventura, M.S., Nielsen, D. & Johansen, K.S. (2001). Domestic abuse in a Central Mediterranean Pregnant Population. *European Journal of Obstetrics and Gynecology and Reproductive Biology*, 98, 3-8.
- WHO, 2005. *WHO multi-country study on women’s health and domestic violence against women: Summary report of initial results on prevalence, health outcomes and women’s responses.* WHO Press.
- Yetim, D. (2008). *Edirne şehir merkezinde kadınlara yönelik şiddet sıklığı ve etkileyen faktörler* (Uzmanlık Tezi). Edirne.